

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

Г.М. Торбін

27 червня 2021 р.

ВИСНОВОК

засідання структурного підрозділу
кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(Витяг з протоколу № 11 від 22 червня 2021 року)

призначеного рішенням засідання Вченої ради Національного
педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(Витяг з протоколу № 11 від 27 травня 2021 року)

для проведення попередньої експертизи дисертації

**Кота Михайла Олеговича «Філософія розвитку української освіти
в контексті децентралізації»,**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії в галузі
знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Терепищій С.О.

1. ПРИСУТНІ: Викладачі: Вашкевич В.М. – д.філос.н., проф., завідувач
кафедри (головуючий на засідання); Андрущенко В.П. –
д.філос.н., проф., академік НАПН України; Кушерець В.І.
– д.філос.н., проф.; Бобрицька В.І. – д.пед.н., проф.;
Павлова К.А. – к.юридич.н., доц.; Герасимова Е.М. –
д.філос.н., проф.; Гомілко О.Є. – д.філос.н., проф.; проф.;
Заблоцький В.П. – д.філос.н., проф.; Савельєв В.Л. –
д.істор.н., проф.; Панченко Л.М. – к.філос.н., проф.;
Терепищій С.О. – д.філос.н., проф.; Боднар К.А. –
к.філос.н., доц.; Артімонова Т.П. – к.філос.н., ст. викл.;
Гайдич Н.М. – к.філос.н., ст.викл.; Горохов С. В. – к.
історич. н., доц.; Макаренко С. О. - к.філос.н., доц.;
Матусевич Т. В. - к.філос.н., доц.; Семенюк Н. В. -
д.філос.н., проф.; Акопян В. Г. - д.філос.н., проф.;
Легенький М. І. - д.філос.н., проф.; Вернидуб Р. М. -
д.філос.н., проф.; Костенко А. М. - к.філос.н., викл.;
Дудник Ю. П. - к.пед.н., доц.

Секретар: Процька С.М. - к.пед.н., доц.;

2. СЛУХАЛИ Висновок рецензентів доктора філософських наук,
професора Кивлюк Ольги Петрівни, кандидата
філософських наук, доцента Матусевич Тетяни
Володимирівни про наукову новизну, теоретичне та
практичне значення результатів дисертації Кота Михайла

Олеговича «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації», призначених рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (Витяг з протоколу № 11 від 27 травня 2021 року) для проведення попередньої експертизи дисертації поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія.

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Терепищій С.О.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 8 від 27 грудня 2017 року).

Робота пов'язана із темами кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Філософська парадигма глобальних трансформацій суспільства і освіти: теоретичні та прикладні аспекти» (номер державної реєстрації 0117U004972) та «Медіаграмотність та соціальна відповідальність освітян в умовах інформаційної війни» (номер державної реєстрації 0121U001003).

2.1. Дисертант Кіт Михайло Олегович:

Повідомив про основний зміст, концептуальні положення та наукові результати дисертаційної роботи.

Шановний головуєчий! Шановні члени кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики! Дякую вам за можливість презентувати результати моєї роботи у такому шановному колі науковців.

Актуальність дослідження. На сучасну освіту покладається вкрай складне завдання: готувати людину до повноцінної самореалізації в умовах цивілізаційної, культурної, технологічної, інформаційної нестабільності турбулентності. Щоб адекватно виконувати таке завдання, сам освітній простір має бути динамічним, гнучким, інноваційно-креативним, людино-орієнтованим. В умовах глобалізації освіта все більше набуває загальноцивілізаційних вимірів, високого рівня міжнародної стандартизації та прозорих комунікативно-технологічних засобів. В той же час, не нівелюється і внутрішньо-державний, національний контекст розвитку освітнього простору окремих країн.

Так, українська освітня система все ще перебуває на етапі переходу від застарілих авторитарних форм навчання до нових стандартів та методів. Особливу роль в цьому відіграли в останні роки процеси децентралізації, що докорінним чином вплинули на розподіл повноважень і ресурсів між центральною державною владою, регіональними осередками і місцевими

громадами. Це не могло не зачепити і освітню сферу, адже сьогодні вона є однією з фундаментів у розвитку громадянського соціуму. Навколо шкіл, коледжів, спеціалізованих освітніх закладів, університетів формується життя громад, великих колективів, цілих міст і регіонів.

Враховуючи це, освіта в усіх її вимірах – від світоглядно-ціннісного до організаційно-адміністративного, здійснює суттєвий вплив на формування нових поколінь українців. Від неї безпосередньо залежить те, як буде в майбутньому розвиватися наша країна, держава, нація. Отже, філософське дослідження напрямів, орієнтирів, принципів, шляхів розвитку української освіти є завжди на часі. Вітчизняна освітня спільнота (науковці, педагоги, вихователі, методисти, керівники навчальних закладів) в щоденному режимі працюють над реалізацією нових стандартів і нормативів навчання і виховання. Такі якісні норми мають носити інноваційний характер, щоб молодий українець виходив із школи чи університету підготовленим і компетентним щодо життя і самореалізації в складному світі, де цивілізованість визначається здатністю оперувати з великими масивами інформації, бути гнучким і творчим.

З нашої точки зору, процеси децентралізації породжують не лише організаційно-адміністративні наслідки. Вони формують новий тип мислення українців, ментальність, в структурі якої посилюються елементи відповідальності та самостійності, креативності та громадської єдності. Тому актуальність філософської інтерпретації розвитку української освіти в контексті децентралізації є очевидною. Сьогодні необхідно продовжити шукати шляхи повноцінної реалізації ідей, що закладені в концепцію «Нової української школи». Чи потребує вона докорінних змін, чи навпаки її буде легше втілювати в життя завдяки тому, що в нашій державі запуснені потужні децентралізаційні тенденції – відповідь на це питання потребує відповідного концептуально-теоретичного обґрунтування, чому й присвячене дане дисертаційне дослідження.

Ступінь наукового опрацювання проблеми. Розвиток української освіти в її світоглядно-філософському, соціально-практичному, національно-будівничому, навчально-методологічному, організаційно-адміністративному вимірі є предметом дослідження багатьох науковців та вітчизняних філософсько-педагогічних шкіл. В контексті піднятої нами проблематики вагомими виявилися декілька концептуально-теоретичних напрямів. Так, з огляду на філософсько-освітню, освітологічну, педагогічно-світоглядну, а також соціально-філософську проблематику корисними для нашої роботи стали праці таких вчених і філософів, як В. Андрущенко, В. Береза, В. Бех, В. Воронокова, О. Висоцька, В. Горлинський, Т. Десятов, Н. Доній, В. Кремень, В. Огнев'юк, Л. Маргуліна, В. Маслов, Т. Матусевич, Я. Мельник, М. Михальченко, Д. Свириденко, Т. Сігіда, О. Співаковський, С. Терепищій, О. Якимчук та ін. Їх напрацювання допомогли вписати проблему розвитку української освіти в її регіонально-адміністративному аспекті в загальноцивілізаційний контекст.

Більш конкретизовано проблеми трансформації сучасної української освіти, побудови нової української школи, реформи освітньої системи держави розглядаються в працях таких дослідників як С. Воронова, Л. Гриневич, Т. Грінченко, С. Довбенко, В. Зелюк, С. Левків, О. Локшина, О. Ляшенко, Л. Макаренко, І. Мусієнко, С. Прийма, Є. Рябенко, Ю. Семенюк, І. Силадій, Л. Тупичак, Л. Шелюк, М. Яцейко та ін. Що ж до питань безпосередньо організаційної реформи української освіти в рамках децентралізації, корисними стали науково-теоретичні, методологічні, статистичні та практичні розвідки таких вчених, як Л. Бенюк, Л. Белова, Ю. Василів, Д. Дзвінчук, Л. Засєкіна, Л. Калініна, Т. Кристопчук, Н. Левченко, І. Лопушинський, В. Мелешко, О. Панич, Д. Савчук, Є. Ситниченко, М. Степаненко та ін.

Зрештою, в розділі, присвяченому проблематиці підготовки нового за якістю та стилем роботи українського педагога, корисними виявилися наукові, педагогічні та філософсько-освітологічні напрацювання таких дослідників, як В. Андрієвська, І. Аносов, Ю. Атаманчук, В. Вітюк, Т. Коростіянець, А. Крамаренко, Н. Поліщук, М. Приходько, О. Усова, О. Хома, Д. Яйло та ін.

За останнє десятиліття в Україні захищено декілька вагомих дисертаційних досліджень, присвячених вивченню різноманітних аспектів розвитку вітчизняної освіти. Зокрема, нам у пригоді стали докторські дисертації таких вчених, як Д. Дзвінчук «Сучасні тенденції розвитку та управління освітою» та Є. Пінчук «Модернізація української системи освіти як теоретико-філософська і практична проблема». Серед кандидатських дисертацій окремо підкреслимо роботи таких авторів, як Л. Вознюк «Гуманістичні засади інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: управлінський аспект», В. Грабовський «Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні», Л. Гриневич «Тенденції децентралізації управління базовою освітою в сучасній Польщі», О. Заяць «Організаційно-педагогічні умови підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінської діяльності», А. Мазак «Управління освітньою галуззю в умовах становлення громадянського суспільства в Україні: регіональний аспект», О. Марущенко «Становлення інноваційної освіти в Україні», М. Яцейко «Демократизація як закономірність модернізації освіти в контексті глобалізації», Є. Рябека «Філософська парадигма цінностей демократичного суспільства в трансформаційний період».

При наявності такого значного масиву дослідницьких напрацювань, варто підкреслити, що вони здійснювалися дещо в іншій організаційно-адміністративній реальності, в якій перебувала та реформувалася українська освіта ще декілька років тому. Сьогодні ж абсолютно по-новому актуалізувався контекст децентралізації влади в нашій державі. Це безпосереднім чином торкнулося сфери реорганізації та реформування освіти, особливо шкільної. Тому при наявності потужного масиву освітологічних досліджень минулих років, наша робота має безумовну

актуальність та розкриває поставлену проблему в абсолютно новому концептуально-теоретичному аспекті.

Метою нашого дослідження є концептуалізація моделі розвитку української освіти в контексті децентралізації на основі філософського, світоглядно-ціннісного, суспільствознавчого виміру трансформаційних процесів, що відбуваються в сучасній Україні.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких конкретних **дослідницьких завдань**:

- проаналізувати загальну соціокультурну динаміку перших десятиліть ХХІ століття як основного чинника формування нової системи підготовки людини до життя засобами освіти;
- виявити евристичний потенціал демократизації та інформатизації як методологічних орієнтирів нової моделі освіти;
- конкретизувати сутність та основні напрями децентралізації освіти як частини процесу передачі повноважень від держави органам місцевого самоврядування;
- виявити ключові переваги і суперечності розвитку освіти в умовах децентралізації;
- обґрунтувати комплексну характеристику нового вчителя для громади;
- запропонувати концепуально-парадигмальні положення удосконалення підготовки педагогічних кадрів із врахуванням поєднання національних традицій та зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження є українська освіта як феномен, що перебуває під впливом загальноцивілізаційних і внутрішньодержавних факторів впливу; **предметом** – сучасний стан та внутрішня структурна трансформація української освіти в умовах децентралізаційних тенденцій.

Методологічні засади дослідження. З метою отримання нового наукового результату у ході роботи над цим дисертаційним дослідженням використано систему принципів та методів, які ґрунтуються на міждисциплінарному поєднанні спеціальних (філософії освіти, педагогіки, освітології, освітньої політики, менеджменту тощо) та загальнонаукових (загальнофілософських) методів і способів пізнання. Зокрема у першому розділі основними були методи історико-філософський, логіко-семантичний. У другому розділі найбільш продуктивними були методи феноменологічний, герменевтичний та семіотичний. У третьому розділі найбільшу евристичність мали методи компаративістський та абстрагування. Висновки і рекомендації в цій дисертаційній роботі зроблені на основі відомих філософських та загальнонаукових методів (аналіз, синтез, узагальнення, дедукція, індукція, класифікація, моделювання).

Наукова новизна дослідження. В цій роботі автором сформульовані положення, які мають суттєві елементи наукової новизни та виносяться на захист:

вперше:

- на основі філософії постмодернізму (Ж. Дерріда, Ж. Батай, М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар) продемонстровано руйнування бінарних опозицій «центр-периферія» в освіті, яке ставить під сумнів вибудовану людьми владну ієрархію, а також ціннісну систему, яка її супроводжує;

- у вітчизняній філософській літературі комплексно поєднуються такі теоретичні проблеми, як філософія розвитку освіти та конкретні прояви децентралізаційних тенденцій в державотворчих, соціальних, громадянських процесах, що відбуваються в Україні;

- системно вивчені та проаналізовані ключові чинники і фактори, що сприяють чи навпаки перешкоджають реалізації реформаційних, прогресивних, інноваційно-гуманістичних трансформацій в освіті в контексті реалізації державної політики на децентралізацію влади;

- визначається сутність та практичні вияви децентралізації та деконцентрації державної влади в галузі управління освітою з метою осучаснення останньої та створення найсприятливіших умов для всебічного розвитку різних її суб'єктів (вчителів, учнів, батьків, управлінців тощо);

уточнені:

- основні ознаки і суперечності існуючих на сьогодні законодавчих та практично-імплементацийних аспектів децентралізації стосовно освітньої сфери;

- принципи аналізу філософських, аксіологічних, соціологічних проявів розвитку освіти в конкретних умовах децентралізаційних тенденцій, що суперечливо втілюються в Україні;

- фундаментальні орієнтири та методологічні принципи підготовки педагогічних кадрів для нової української школи, яка сьогодні концептуально оформлюється в тому числі й скрізь призму децентралізаційних процесів;

додатковий розвиток отримали положення про:

- особливості практичного впровадження різноманітних реформаційних, трансформаційних принципів у розвиткові української системи освіти з огляду на суспільний, громадський запит на її більшу демократичність, учнецентричність, гуманістичність та наукоцентричність;

- необхідність наповнення новим змістом навчальних планів і програм, реалізовувати які мають педагогічні кадри, для яких на світоглядно-аксіологічному рівні принципи суб'єкт-суб'єктного навчання, дитиноцентричності та децентралізованості є не чужими, а іманентно притаманними;

- важливість визнання докорінних змін та реформ в стилі організаційно-адміністративного забезпечення навчального процесу, який має відповідати утвердженій концептуальній парадигмі «Нової української школи», що є орієнтиром розвитку освіти для всіх суб'єктів навчально-виховного процесу в нашій країні;

- категоріально-понятійний та дослідницько-аналітичний апарат, спрямований на концептуалізацію та конкретизацію науково-дослідних взаємозв'язків між філософською проблематикою розвитку освіти та

управлінсько-адміністративними принципами забезпечення ефективної роботи навчальних закладів різного рівня.

Висновки. Враховуючи поставлені у вступній частині дослідницькі завдання, а також підсумовуючи результати проведеного в дисертації концептуально-теоретичного аналізу ключових позицій, що стосуються філософії розвитку української освіти в контексті децентралізації, зробимо низку взаємопов'язаних висновків.

По-перше, проаналізувати загальну соціокультурну динаміку перших десятиліть XXI століття як основного чинника формування нової системи підготовки людини до життя засобами освіти, нами сформульовано ключові орієнтири, до яких має прагнути українська освітня система в своїх намаганнях вписатися в загальний цивілізаційний, культурно-глобалізаційний та інформаційно-технологічний дискурс. На основі філософії постмодернізму (Ж. Дерріда, Ж. Батай, М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар) продемонстровано руйнування бінарних опозицій «центр-периферія» в освіті, яке ставить під сумнів вибудовану людьми владну ієрархію, а також ціннісну систему, яка її супроводжує. Як засвідчує більшість напрацювань вітчизняних та зарубіжних дослідників, сучасна освіта має бути якомога більше вільною, демократичною, неієрархічною, неавторитарною, суб'єкт-суб'єктною, креативно-інноваційною. Але не менш важливими є й практичні прояви ефективності освітнього простору. Саме вони визначають, наскільки адекватно буде підготовлена до нових соціальних і технологічних реалій людина, що навчається. До таких проявів в дисертації обґрунтовано віднесено демократичність, відповідність запитам ринкової економіки, прагматизація, науко- і техніко-центричність, наскрізна інформатизація. І зрештою, в рамках нашого дослідження суттєвої уваги надано організаційно-адміністративному забезпеченню перерахованих світоглядно-ціннісних, філософських, практичних, індивідуально-прагматичних орієнтирів.

По-друге, виявивши евристичний потенціал демократизації та інформатизації як методологічних орієнтирів нової моделі освіти відзначено, що децентралізація освітньої системи як прояв загальнодержавної управлінської децентралізації за умови раціонального і прагматичного підходу може принести багато практичної користі в процесі загальноціннісної трансформації та цільового реформування вітчизняної освітньої системи. Показано, що демократизація та інформатизація відбувається не без складнощів і суперечностей. Вони викликані різними чинниками, одним з яких є потужна інерція пострадянських стереотипів, що й сьогодні подекуди домінують в навчально-виховному, методичному, організаційно-адміністративному вимірі нашого національного освітнього простору. В той же час, більшість суб'єктів останнього (від управлінців вищого щаблю до учнів та батьків) починають свідомо чи інтуїтивно відчувати корисні управлінські, демократизаційні та когерентні прояви децентралізації як такої. Управлінські полягають в швидшому та ефективнішому втіленні сучасних інноваційно-гуманістичних технологій в

навчальний процес. Демократизаційні прояви сприяють якнайширшому залученню зацікавлених суб'єктів і громад до управління різноманітними аспектами освітнього простору. Когерентні обумовлюють збалансованість та гармонійність впливів різного рівня (державного, громадянсько-соціального, громадського, індивідуально-суб'єктного).

По-третє, конкретизувавши сутність та основні напрями децентралізації освіти як частини процесу передачі повноважень від держави органам місцевого самоврядування, показано що децентралізаційні процеси в освіті, незважаючи на наявний спротив і суперечності, є перспективним напрямом її розвитку, що й обґрунтовується на концептуально-теоретичному рівні в нашому дисертаційному дослідженні. Визначивши основні тенденції розвитку освіти в умовах децентралізації, доведено необхідність докорінної зміни парадигми такого поступового процесу. Початок такого парадигмального зламу було покладено в основі створення доктринальної моделі «Нової української школи».

По-четверте, виявивши ключові переваги і суперечності розвитку освіти в умовах децентралізації, особливу увагу в дисертаційному дослідженні приділено необхідності заходів щодо децентралізаційного переформатування управління навчальними закладами на місцях, які вже впроваджувались протягом минулих 3-4 роки. Особливо важливо в сучасних умовах раціонально підійти до визначення та критеріальної оцінки «перспективних» і «неперспективних» навчальних закладів, донести до громадськості ефективність створення опорних закладів освіти, що здатні забезпечити значно вищий рівень якості навчання, виховання, професійної підготовки учнів. Паралельно необхідно реалізовувати супровідні інфраструктурні проекти (інформування батьків і учнів щодо принципів і напрямів оптимізації регіональних навчальних систем, повноцінне впровадження програми «Шкільний автобус» тощо. Зрештою, важливим проявом децентралізації освітнього розвитку має стати наполегливе та цілеспрямоване розширення автономії закладів освіти у всіх проявах їх життєдіяльності.

По-п'яте, обґрунтувавши комплексну характеристику нового вчителя для громади, показано, що подальшої активізації в цьому контексті потребує практичне втілення концептуально-парадигмальних позицій, сформульованих в установчій програмі «Нова українська школа». Новий вчитель для громади має бути суб'єктом креативності, інноваційності, всебічного впровадження суб'єкт-суб'єктного підходу в освіті. В дисертації детально аналізуються принципи STEM-навчання, в рамках якого може встановлюватися ефективний творчий контакт між учнем та вчителем на основі наукоцентризму і гуманізму.

По-шосте, запропонувавши концептуально-парадигмальні положення удосконалення підготовки педагогічних кадрів із врахуванням поєднання національних традицій та зарубіжного досвіду показано, наскільки важливо залучити досвід країн, в яких такі підходи успішно впроваджуються вже багато років (Фінляндія, Швеція, Польща тощо). З іншого боку, доведено й

те, що в українській традиції освіти також є потужний гуманістичний імпульс, який має бути використаний як одне з підґрунть подальших досягнень в рамках децентралізацій процесів. З нашої точки зору, доцільно було б гармонійно поєднати потужного досвіду практичної підготовки вчителів в західноєвропейських університетах із глибокою теоретико-гуманістичною підготовкою, якої набувають вітчизняні молоді педагоги. Зрештою саме вони будуть в найближче десятиліття втілювати нові стандарти української освіти, розвиток якої безпосередньо залежить зокрема й від успішності проведення в нашій країні децентралізаційної реформи в державному та громадському управлінні.

Доповідь закінчено.

Дякую за увагу!

2.2. Запитання до дисертанта Кота М.О. та відповіді на них.

Вашкевич В.М., завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор: Яка, з вашого погляду, парадигма є домінуючою парадигмою трансформації освітнього простору України?

Кіт М.О.: Дякую за запитання. На сьогоднішній день філософія освіти ринково орієнтованого суспільства є домінуючою парадигмою трансформації освітнього простору України, яка намагається орієнтуватися на кращі західні зразки. Філософія освіти ринково орієнтованого суспільства, яка реалізується у країнах Заходу, базується у практичній площині на системі стимулів та преференцій для викладачів, науковців та навчальних закладів, які демонструють найкращі результати за прозорими й чітко визначеними критеріями. У контексті нашого дослідження важливо підкреслити, що у багатьох західних країнах, система надання освітніх послуг є децентралізованою. В умовах ринкової економіки важливе не тільки державне регулювання розвитком освітньої галузі, а й врахування потреб окремих територій у спеціалістах певного профілю.

Герасимова Е.М. доктор філософських наук, професор: Який з сучасних напрямів філософії освіти був для вашої роботи найбільш цікавим і продуктивним?

Кіт М.О.: Дякую за запитання. Роботу написано під впливом філософії постмодернізму (Ж. Дерріда, Ж. Батай, М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар), зокрема продемонстровано руйнування бінарних опозицій «центр-периферія» в освіті, яке ставить під сумнів вибудовану людьми владну ієрархію, а також ціннісну систему, яка її супроводжує. Постмодерністи відкидають думку, що існуюча у світі система цінностей є непорушною. Все рухається в різних напрямках, і за своїми результатами цей рух вже не може бути визначнішим. Постмодернізм виступає проти ієрархій смислів і цінностей, він відкидає будь-який стійкий світ, в якому всі кінцеві цінності представлені як щось важливе. Можна сказати, що постмодернізм по суті є революційним зрушенням, але не можна не визнати, що його підсумком є

відмова від думки про те, що людські цінності, фундаментальна для сучасної культури конструкція, підважується.

Гомілко О.Є., доктор філософських наук, професор: Поясніть, які особливості децентралізації в Україні найбільш виразні? Чи актуальне це питання нині у 2021 році?

Кіт М.О.: Дякую за запитання. Вважаємо що децентралізація не лиле не втратила актуальності, а й наїть набула додаткової. Справа в тому, що децентралізація як процес передавання влади (повноважень) та відповідальності щодо надання публічних функцій від центрального до нижчих (субнаціонального, регіонального, місцевого) рівнів влади чи квазінезалежних державних установ та / або приватного сектору має різноманітні вияви. Реформуючи владні відносини, Україна бере за основу різні форми децентралізації, при цьому очевидно домінуючою серед них є форма делегування повноважень і відповідальності за управління соціальними процесами та їх фінансування демократично обраним органам місцевого самоврядування зі збереженням при цьому повноважень щодо визначення стратегії розвитку країни та загального напрямку реформ за центральними органами влади. Основними напрямками «децентралізації по-українськи» є модернізація територіальної організації влади через об'єднання територіальних громад, фінансова децентралізація та комплексна реформа адміністративно-територіального устрою з впровадженням освітньої, медичної та інших секторальних реформ та перерозподілом повноважень від державних адміністрацій до районних і обласних рад.

Савельєв В.Л., доктор філософських наук, професор: Яка мета децентралізації? Навіщо державному центру добровільно віддавати свої повноваження на місця?

Кіт М.О.: Дякую за запитання. Багатоманітні цілі передачі повноважень можна звести до трьох основних груп: управлінські, демократичні та когерентні. Перші відповідно оптимізують управління, другі сприяють залученню населення у прийняття рішень, треті – забезпечують узгодженість та злагодженість функціонування державного механізму. У межах кожної з груп можна виокремити беззаперечні переваги й суперечності, втім останні в українських реаліях не є неподоланими. При цьому варто особливо відзначити демократичні та когерентні переваги децентралізації «по-українськи», які посилюючи один одного, забезпечують синергетичний ефект й роблять державне управління підзвітним суспільству, гнучким, зрозумілим, інтерактивним, проєвропейським та проукраїнським одночасно.

Гайдич Н.М., кандидат філософських наук: Чи усі потенційні суб'єкти виявляють готовність до децентралізації?

Кіт М.О.: Дякую за запитання. Визнаючи перші успіхи реформи децентралізації в Україні, варто визнати, що не усі потенційні суб'єкти управління соціальними процесами виявляють готовність до децентралізації. Деякі з них чинять прямиий або латентний супротив

реформі, деякі не мають необхідного досвіду та компетенції. Збільшити коло суб'єктів, готових до змін, можливо шляхом проведення інформаційних компаній, навчання сільських голів та службовців місцевого самоврядування, залучення експертів та широких кіл громадськості. А освітній галузі також особливо важлива тісна співпраці між міністерством освіти, органами державної влади на місцях, територіальними громадами, школами, вчителями та батьками.

3. ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник: Терепищій С.О., доктор філософських наук, професор:

Шановні колеги! Актуальність дослідження філософських засад розвитку української освіти в контексті децентралізації обумовлена практичним поворотом у сучасній філософії освіти. Справа в тому, що фокус дослідження філософсько-освітніх розвідок в останні десять років значною мірою переорієнтовується на (ре)візію локальних освітніх ландшафтів. Тенденції децентралізації освіти вимагають теоретичного осмислення і концептуалізації моделі, яка б була продуктивною в суперечливих реаліях соціально-економічного та політико-адміністративного життя України. Дослідження ціннісних, світоглядних настанов реформ децентралізації є потребою суспільної практики поточного історичного етапу, особливо це помітно у сфері освіти – галузі особливо чутливій і важливій для розвитку людського капіталу.

На нашу думку, текст роботи свідчить, що її автор ґрунтовно опанував джерельну базу, а сама дисертаційна робота містить новий оригінальний матеріал, який заслуговує на увагу та збагачує сучасний корпус робіт з філософії освіти. Працюючи над темою дисертації, Кіт М.О. продемонстрував відповідну наукову культуру, активну дослідницьку позицію та високий рівень володіння філософською методологією, цілеспрямованість та послідовність, глибоке зацікавлення проблемою.

Посилання в дисертації Кота М.О. подаються в контексті авторського бачення теми роботи та в аспекті їхнього критичного осмислення, що дозволяє йому зробити обґрунтовані висновки й реалістичні практичні рекомендації щодо удосконалення освіти в контексті сучасних соціокультурних процесів. Разом з тим, хотілося б особливо наголосити на такому аспекті, як апробація положень дослідження: активна участь автора у конференціях, дають обґрунтовані підстави стверджувати про високий рівень оприлюдненості основних та проміжних результатів дисертаційного дослідження Кота М.О. та ознайомлення із ними широких кіл фахівців з досліджуваної проблематики.

Цілком логічною та теоретично виваженою є структура дисертаційного дослідження, а план роботи дозволяє здійснити досягнення її мети. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається із вступу, трьох розділів, які поділені на шість підрозділів, висновків до

розділів, списків використаних джерел до розділів. Якість та кількість публікацій відповідає вимогам до публікацій для отримання наукового ступеню доктор філософії.

Не викликає сумніву практична значущість поданої Котом М.О. дисертації: автор обґрунтовано пропонує використати матеріали в процесі формування стратегій реформування освіти в контексті децентралізації, при розробці сучасних державних гуманітарних стратегій, а також у навчальному процесі підготовки фахівців напряму, зокрема, при читанні курсів «Філософія освіти», «Освітня політика», «Педагогіка вищої школи» та у низці спецкурсів.

Все це дає підстави зробити висновок, що дисертація Кота О.М. є самостійним дослідженням з галузі філософії освіти, в якому автор глибоко розкриває тему, обґрунтовує свою позицію щодо філософських засад децентралізації освіти. Робота має евристичні елементи наукової новизни та характеризується теоретичною і практичною значущістю. Таким чином, дисертаційна робота Кота Михайла Олеговича на тему «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації», є ґрунтовним і актуальним дослідженням, яке відповідає діючим вимогам Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р., а її автор заслуговує на присудження ступеня доктор філософії за спеціальністю 033 Філософія.

Висновок

рецензента доктора філософських наук, професора Кивлюк Ольги Петрівни на дисертацію Кота Михайла Олеговича на тему «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації», призначеного за рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (Витяг з протоколу № 11 від 27 травня 2021 року) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія

На початку XXI ст. актуальність дослідження стратегічних орієнтирів і філософських засад модернізації освітньої сфери як у національному, так і в регіональному вимірі не викликає сумнівів. Динамізм та непередбачуваність екзистенціальної ситуації людства при переході від третьої до четвертої промислової революції, пандемія COVID-19 та ін. обумовлюють не лише теоретичну, але й практичну потребу у рефлексії змін у секторі освіти, як за своєю природою об'єктивно спрямована на майбутнє. Цей факт, у свою чергу, обумовлює тенденцію підвищення ролі децентралізації освіти. Адже, саме децентралізація є тим «містком» між

освітніми традиціями та інноваційною культурою у формуванні нової управлінської культури.

Утвердження нового світогляду студентів – майбутніх педагогів через підвищення рівня залученості до проблем громади є відповіддю на виклики соціальної практики. Вчитель для громади має бути зорієнтований на завдання, які виникають у місцевому рівні і бути достатньо компетентним, щоб формувати компетентності в учнів опорних шкіл. Тому завдання філософської рефлексії децентралізації освіти, і, зокрема, пошуку нових підходів до ролі педагога у цьому процесі є проблемою виразно прагматичною.

Зміст дисертації Кота М.О. системно відображає логіку дисертаційного дослідження, розкриває основні теоретичні засади і практичний потенціал вирішуваної проблеми. Не викликає зауважень науково-категоріальний апарат дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи тощо). Але особливо підкреслимо, що в роботі є науково вагомі положення, які відзначаються науковою новизною, а також можуть мати практичне значення для розробки гуманітарної стратегії децентралізації освіти.

Дисертаційна робота Кота М.О. відкриває нові горизонти у дослідженні феноменів «центр-периферія» та ролі локальних освітніх просторів. Його напрацювання особливо цінні не лише для філософії освіти і педагогіки, але й для менеджменту освіти, соціології освіти, економіки освіти і інших дисциплін, адже робота автора містить оригінальний і глибокий міждисциплінарний аналіз зазначених питань.

Автором переконливо показано, що «соціокультурна динаміка ХХІ століття є одним з базових чинників формування нової системи освіти та характеризується різноманітними (іноді суперечливими) тенденціями та особливостями. Зокрема, на сучасному етапі розвитку культурно-цивілізаційних систем ми спостерігаємо як поступово переформатовуються освітні системи країн (України також) під впливом демократизації, глобалізації, інформатизації, національно-культурного відродження, євроінтеграційних процесів тощо. На сьогоднішній день філософія освіти ринково орієнтованого суспільства є домінуючою парадигмою трансформації освітнього простору України, яка намагається орієнтуватися на кращі західні зразки» (розділ I).

Але особливо цінним, на нашу думку, є обґрунтуванням Котом М.О. у розділі 2, підходу, що «визначною передумовою обраної Україною моделі децентралізації є єдність загальнодержавних та регіональних інтересів, коли органам місцевого самоврядування передаються на виконання певні державні функції. Єдність загальнодержавних та регіональних інтересів в умовах децентралізації забезпечується через реалізацію принципу субсидіарності, на основі якого відбувається чіткий розподіл повноважень з огляду на можливість їх більш ефективного виконання державною чи місцевою владою. Наочний приклад єдності загальнодержавних та регіональних інтересів демонструє секторальна реформа освіти, що

спрямована на зміну центру прийняття рішень щодо розвитку галузі освіти в межах єдиної освітньої політики».

Звертає на себе увагу і *розділ 3*, де автор вдало зазначає, що необхідність підготовки педагогічних кадрів в умовах децентралізації та реалізація концепції «Нова українська школа» потребують нової філософії управління освітнім простором країни. Зокрема, згідно моделі «Нова українська школа» параметри освітнього процесу мають поєднувати стандарти розроблені МОН та переваги децентралізації навчальних закладів, що надасть більше можливостей для творчості педагогічним колективам та сприятиме урахуванню регіональної специфіки розвитку освіти. Відповідно, реалії XXI сторіччя, реформування вітчизняної системи освіти та реалізація проекту «Нова українська школа» поставили на порядок денний проблему підготовки нового вчителя. Реформуючи українську систему освіти, ми орієнтуємось на зарубіжний досвід, шукаючи відповіді на складні запитання та вирішуючи нові завдання. Такий шлях є цілком виправданим, оскільки низка європейських країн у свій час успішно здійснили ті реформи, які зараз намагається провести Україна, а саме децентралізацію освіти, демократизацію та індивідуалізацію навчального процесу, корекцію меж державного втручання у розвиток освітнього простору, посилення вимог до якості освіти, впровадження інноваційних технологій навчання тощо».

Не маємо сумнівів, що матеріали дослідження стануть якісною базою для навчального процесу підготовки фахівців управлінського та педагогічного напрямку, зокрема у курсах «Філософія освіти», «Освітня політика» «Педагогіка вищої школи», «Менеджмент в українській педагогіці» та інших.

Не применшуючи значення і рівень роботи маємо кілька *зауважень та побажань*.

1. Дисертанту бажано було б ширше висвітлити в роботі досвід вітчизняних науковців стосовно філософських засад управління (менеджменту) освітою.
2. В роботі мало уваги приділяється аналізу національно-патріотичного компоненту підготовки сучасного вчителя, де, природно, роль локальних спільнот особливо помітна.
3. Автор не розкриває особливостей виховного впливу мистецтва на формування нової національно свідомої генерації українського вчительства.
4. Дисертанту слід було б проаналізувати більш актуальні статистичні дані щодо опорних шкіл.
5. На наш погляд, загальні висновки наукового дослідження доцільно було б більш чітко пов'язати із завданнями та пунктами наукової новизни, які представлені у вступі.

У цілому вважаємо, що дисертація Кота Михайла Олеговича на тему «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації» подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія, за

своєю актуальністю, науковотеоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Висновок

рецензента кандидата філософських наук, доцента Матусевич Тетяни Володимирівни на дисетацію Кота Михайла Олеговича на тему «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації», призначеного за рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (Витяг з протоколу №11 від 27 травня 2021 року) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні гауки за спеціальністю 033 Філософія

Рецензована дисертація Кота М.О. «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації» свідчить про те, що дана робота виконана на актуальну, цікаву, самобутню й, певним чином, проривну тему. Актуальність представленої роботи зумовлена загальними процесами інтенсифікації та реформування усіх сфер українського суспільства. Досить очевидним є той факт, що відповідне прискорення активності держави з передачі повноважень на місця, в першу чергу, зумовлене загальною кризою влади, а в другу – розвитком комунікацій, транспортних сполучень, інформаційних носіїв тощо. Проте не менш важливим чинником цих перетворень є і зміна загальнолюдських пріоритетів, цінностей, смислів, схем мислення та сприйняття оточуючої реальності у координатах «центр-околиця». Явище децентралізації, що раніше дивувало, або ж потребувало достатньо часу на адекватне усвідомлення свідомістю, відтепер, є ординарним та швидко приживається в більшості розвинутих країн світу.

В умовах діалектичного поєднання глобального та локального, освіта неминує трансформуватися і неминує стає «ризомним феноменом». Теперішня освіта України переживає стадію глибинного реформування – імплементація Закону «Про освіту» та оновлення концепції освіти в сучасних опорних закладах освіти, стають поштовхом для рефлексії з приводу ролі вчителя у цих процесах, а також удосконалення менеджменту освіти.

Слід зазначити, що дисертаційна робота Кота М.О. відбиває основні положення проведеного автором дослідження теоретичних і прикладних аспектів потенціалу децентралізації освітнього простору. Зокрема, особливо цінним є розкриття потенціалу вчительства у подоланні постоталітарної спадщини в освіті. Це, без сумніву, резонує із актуальними масштабними процесами децентралізації, що мають місце в сучасній Україні.

Актуальність і новизна дослідження зумовлені ще й тим, що вперше у вітчизняній філософській науці увага дослідника була зосереджена на малодослідженому питанні впливу філософії освіти на децентралізацію освіти у світоглядно-ціннісному вимірі.

Загалом, наукове (теоретичне) значення дисертаційного дослідження визначається його науковою новизною, що поглиблює філософське розуміння сутності розвитку освіти як фундаментально значимого соціального, цивілізаційного, культурного, державотворчого феномену. Практичне значення обумовлене конкретними висновками і рекомендаціями, що стосуються трансформаційних аспектів реформування української системи освіти з огляду на принципи децентралізації, що в останні роки активно імплементуються в українську державно- та громадсько управлінську реальність.

Висновки та рекомендації цієї роботи можуть стати основою для удосконалення державної освітньої політики, а також для навчального процесу – з філософії освіти, державного управління, педагогіки та інших дисциплін закладів вищої освіти.

До переваг роботи слід віднести систематизацію основних термінів, що використовуються при аналізі децентралізації у освіті, чітке визначення понять, невідхильне дотримання ключової тези та використання доцільних аргументів. В цілому робота відзначається структурованістю, логічним та послідовним викладом матеріалу, чіткістю висновків.

Загалом, суттєвих зауважень до роботи немає. Проте, в ході ознайомлення з кількома *побажаннями*.

1. Поза межами уваги дисертанта залишився цілий пласт напрацювань представників зарубіжної філософської думки, зокрема діалогічної і комунікативної філософії – теорії комунікативної дії (Ю. Габермас та ін.), філософії діалогу (М. Бахтін, М.Бубер та ін.), педагогічної антропології (зокрема, О.-Ф. Больнова та ін.).

2. Необхідно доопрацювати висновки до розділів та загальні висновки дослідження.

3. У тексті дисертаційної роботи необхідно усунути низку граматичних та стилістичних огріхів.

Але вище наведене побажання зовсім не свідчить про недоліки у концепції дослідження чи в його текстуальному оформленні. У своїй цілісності дисертаційна робота відображає розв'язок важливої філософсько-освітньої проблеми, демонструє, що дисертаційне дослідження Кота М.О. має значне теоретичне і практичне значення.

Висновок. Вважаю, що дисертаційна робота Кота Михайла Олеговича на тему «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації» є самостійним, завершеним дослідженням, а її автор заслуговує на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія

Головуючий на засіданні кафедри д.філос.н. проф. Вашкевич В.М. відзначив, що обидва рецензента були одностайні в позитивній оцінці дисертаційного дослідження Кота М.О. «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації», її відповідності «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019р. №167.

4. УХВАЛИЛИ:

Наукову доповідь Кота М.О., в якій висвітлено основні результати дисертаційної роботи, взяти до уваги.

Прийняти такі **ВИСНОВКИ** до дисертаційної роботи Кота М.О. «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації». Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 8 від 27 грудня 2017 року). Робота пов'язана із темами кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Філософська парадигма глобальних трансформацій суспільства і освіти: теоретичні та прикладні аспекти» (номер державної реєстрації 0117U004972) та «Медіаграмотність та соціальна відповідальність освітян в умовах інформаційної війни» (номер державної реєстрації 0121U001003).

4.1. Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена тим, що на сучасну освіту покладається вкрай складне завдання: готувати людину до повноцінної самореалізації в умовах цивілізаційної, культурної, технологічної, інформаційної нестабільності турбулентності. Щоб адекватно виконувати таке завдання, сам освітній простір має бути динамічним, гнучким, інноваційно-креативним, людино-орієнтованим. В умовах глобалізації освіта все більше набуває загальноцивілізаційних вимірів, високого рівня міжнародної стандартизації та прозорих комунікативно-технологічних засобів. В той же час, не нівелюється і внутрішньо-державний, національний контекст розвитку освітнього простору окремих країн. Так, українська освітня система все ще перебуває на етапі переходу від застарілих авторитарних форм навчання до нових стандартів та методів. Особливу роль в цьому відіграли в останні роки процеси децентралізації, що докорінним чином вплинули на розподіл повноважень і ресурсів між центральною державною владою, регіональними осередками і місцевими громадами. Це не могло не зачепити і освітню сферу, адже сьогодні вона є однією з фундаментів у розвитку громадянського соціуму. Навколо шкіл, коледжів, спеціалізованих освітніх

закладів, університетів формується життя громад, великих колективів, цілих міст і регіонів. Враховуючи це, освіта в усіх її вимірах – від світоглядно-ціннісного до організаційно-адміністративного, здійснює суттєвий вплив на формування нових поколінь українців. Від неї безпосередньо залежить те, як буде в майбутньому розвиватися наша країна, держава, нація. Отже, філософське дослідження напрямів, орієнтирів, принципів, шляхів розвитку української освіти є завжди на часі. Вітчизняна освітня спільнота (науковці, педагоги, вихователі, методисти, керівники навчальних закладів) в щоденному режимі працюють над реалізацією нових стандартів і нормативів навчання і виховання. Такі якісні норми мають носити інноваційний характер, щоб молодий українець виходив із школи чи університету підготовленим і компетентним щодо життя і самореалізації в складному світі, де цивілізованість визначається здатністю оперувати з великими масивами інформації, бути гнучким і творчим.

4.2. Предметом дослідження є сучасний стан та внутрішня структурна трансформація української освіти в умовах децентралізаційних тенденцій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у філософській концептуалізації трансформації української освіти в умовах децентралізаційних тенденцій.

На захист винесено такі положення:

1. На основі філософії постмодернізму (Ж. Дерріда, Ж. Батай, М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар) продемонстровано руйнування бінарних опозицій «центр-периферія» в освіті, яке ставить під сумнів вибудовану людьми владну ієрархію, а також ціннісну систему, яка її супроводжує. У вітчизняній філософській літературі комплексно поєднуються такі теоретичні проблеми, як філософія розвитку освіти та конкретні прояви децентралізаційних тенденцій в державотворчих, соціальних, громадянських процесах, що відбуваються в Україні.

2. Системно вивчені та проаналізовані ключові чинники і фактори, що сприяють чи навпаки перешкоджають реалізації реформаційних, прогресивних, інноваційно-гуманістичних трансформацій в освіті в контексті реалізації державної політики на децентралізацію влади. Визначається сутність та практичні вияви децентралізації та деконцентрації державної влади в галузі управління освітою з метою осучаснення останньої та створення найсприятливіших умов для всебічного розвитку різних її суб'єктів (вчителів, учнів, батьків, управлінців тощо).

3. Уточнені основні ознаки і суперечності існуючих на сьогодні законодавчих та практично-імплементативних аспектів децентралізації стосовно освітньої сфери. Показані принципи аналізу філософських,

аксіологічних, соціологічних проявів розвитку освіти в конкретних умовах децентралізаційних тенденцій, що суперечливо втілюються в Україні.

4. Виявлені фундаментальні орієнтири та методологічні принципи підготовки педагогічних кадрів для нової української школи, яка сьогодні концептуально оформлюється в тому числі й скрізь призму децентралізаційних процесів. Додатковий розвиток отримали положення про особливості практичного впровадження різноманітних реформаційних, трансформаційних принципів у розвитку української системи освіти з огляду на суспільний, громадський запит на її більшу демократичність, учнецентричність, гуманістичність та наукоцентричність.

5. Показано необхідність наповнення новим змістом навчальних планів і програм, реалізовувати які мають педагогічні кадри, для яких на світоглядно-аксіологічному рівні принципи суб'єкт-суб'єктного навчання, дитиноцентричності та децентралізованості є не чужими, а іманентно притаманними.

6. Підтверджено важливість визнання докорінних змін та реформ в стилі організаційно-адміністративного забезпечення навчального процесу, якій має відповідати утвердженій концептуальній парадигмі «Нової української школи», що є орієнтиром розвитку освіти для всіх суб'єктів навчально-виховного процесу в нашій країні;

7. Удосконалено категоріально-понятійний та дослідницько-аналітичний апарат, спрямований на концептуалізацію та конкретизацію науково-дослідних взаємозв'язків між філософською проблематикою розвитку освіти та управлінсько-адміністративними принципами забезпечення ефективної роботи навчальних закладів різного рівня.

Практичне значення одержаних результатів визначається конкретними висновками і рекомендаціями, що стосуються трансформаційних аспектів реформування української системи освіти з огляду на принципи децентралізації, що в останні роки активно імплементуються в українську державно- та громадсько управлінську реальність. Висновки та рекомендації цієї роботи можуть стати основою для удосконалення державної освітньої політики, а також для навчального процесу – з філософії освіти, державного управління, педагогіки та інших дисциплін закладів вищої освіти.

4.3. Дисертація Кота М.О. є самостійною науковою роботою.

Опубліковані у фахових виданнях праці достатньо повно відображають зміст дисертації.

Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 6 одноосібних публікаціях автора у фахових збірниках з філософії, одна з яких – у зарубіжному фаховому виданні.

1. Кіт М. Трансформація освіти в контексті соціокультурної динаміки XXI століття: виклик-відповідь. *Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис*, 2020. № 3. С. 26-32.
2. Кіт М. Філософія освіти ринково орієнтованого суспільства: досвід для України. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2020. Випуск 2 (172). Том 2. С.168-180.
3. Кіт М. Зміна управлінської парадигми розвитку освіти в умовах децентралізації. *Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис*. 2020. № 4. С. 80-85.
4. Кіт М. Принципи підготовки педагогічних кадрів за парадигмою «Нової української школи». *Humanities studies: збірник наукових праць*. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 6 (83). Р. 85-94.
5. Кіт М. Трансформація освіти як системи підготовки людини до життя під впливом соціокультурної динаміки XXI століття. *Освітній дискурс*. 2020. Вип. 28. С. 50-60.
6. Kit M. Conceptual dimensions and directions of decentralization and their significance for Ukrainian education. *The scientific heritage*. 2021. VOL 3. No 61. P. 57-61 (Budapest, Hungary).

Слід уважати, що дисертаційна робота Кота М.О. є достатньою мірою апробованою.

Основні результати та висновки дослідження доповідались на наукових форумах та конференціях, наприклад: Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми фахової підготовки вчителя в контексті становлення нової української школи» (м. Київ, 2 грудня 2016 року), Міжнародна науково-практична конференція «Філософія формування цілісного світогляду в сучасній освіті» (м. Київ, 27 квітня 2017 року), 4th International Scientific and Practical Conference «Challenges of Postcolonialism: Philosophy, Religion, Education» (Kyiv, May 24-25 2018), Тиждень філософії в НПУ імені М.П. Драгоманова «Майбутнє філософської освіти в Європі: виклики та перспективи» (м. Київ, 14-18 травня 2019 року), IV Міжнародна науково-практична конференція «Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики» (м. Київ, 20 квітня 2020 року), II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Молода наука – 2021: соціально-освітні розвідки» (м. Київ, 23 квітня 2021 року) та ін.

4.4. Уважати, що дисертація Кота Михайла Олеговича «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації» є завершеним самостійним дослідженням, яке вілповідає постанові «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. №167 і може бути

подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 033 Філософія.

Виходячи з наведеного вище, кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова затверджує цей висновок і рекомендує дисетацію Кота Михайла Олеговича на тему: «Філософія розвитку української освіти в контексті децентралізації» (науковий керівник – д.філос.н., професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики НПУ імені М.П. Драгоманова С.О. Терепицій), подану на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія до розгляду в спеціалізованій вченій раді.

Рішення прийняте одноголосно.

Головуючий на засіданні кафедри,
завідувач кафедри соціальної філософії,
філософії освіти та освітньої політики,
д.філос.н., професор

В.М. Вашкевич

Секретар кафедри, к.пед.н., доцент

С.М. Процька

Рецензент, доктор філософських наук, професор

О.П. Кивлюк

Рецензент, кандидат філософських наук, доцент

Т.В. Матусевич